

Több mint százhetven éven át továbbították az üzeneteket a telegramok

Búcsúzunk a táviratoktól. Stop Mobilon küldhetjük a lapokat

Ogrincs Pálné saját gyűjteménye darabjait mutatja a békéscsabai 1-es posta előtt Fotó: Imre György

Pocsai Kálmánné távirász, aki többek között a Szabadság téri postán is dolgozott

Archív felvétel

Pár nap és többé már nem adhatunk fel táviratot, ugyanis a Magyar Posta április 30-tól kivezeti portfóliójából a belföldi távirat és a Posta-Világfax szolgáltatásokat. A döntést számos európai ország már korábban meghozta, hiszen a távirat iránti igény az elmúlt évtizedben jelentősen visszaesett. Helyette ma már egyetlen gombnyomással üzenetet küldhetünk a világ bármely pontjára.

Nagy Szilvia-Csete Ilona
szerkesztoseg@bhmhirlap.hu

BÉKÉS MEGYE Panulin Ildikótól, a Magyar Posta szóvivőjétől megtudtuk, 2015-ben még 7000 darab táviratot adtak fel Békés megyében, 2019-re ez a szám 1600 darabra csökkent, tavaly pedig már csupán 900 táviratot adtak fel az ügyfelek. Hozzátette, a telefonok széles körű elterjedésével és az internet fejlődésével a „telegram” iránti igény az utóbbi öt évet tekintve 87 százalékkal csappant meg. A posta alternatív megoldásként a Sender mobilapplikációját kínálja ügyfeleinek, amely egy saját fotóból készíthető képeslapküldő alkalmazás, és valamennyi okostelefonos platformon elérhető.

A távirat nagyon sokáig jelentette a gyors információ-továbbítás elsődleges eszközét – árulta el Ogrincs Pálné, a Békéscsabai Postás Nyugdíjas Klub elnöke, aki 40 éves postai szolgálata során megszámlálhatatlanul sok táviratot adott fel, közvetített, díjazott, emellett oktatta is a szakmát. Elárulta, az első magyar táviróállomás, ahol még mágnes-tűs távjelzőkön továbbították a jeleket, 1847 decemberében nyílt meg Pozsonyban. A szabadságharc leverése után már morzegépeket használtak, sőt 1867-től a Hughes-féle betűíró távirók is megjelentek. A tá-

írdák független intézményként működtek, a postával való egyesítés csak 1887-ben történt meg a „vasminiszter”, Baross Gábor közbenjárásával.

A békéscsabai és gyulai táviróvonal megépítése Neuhold János mérnök nevéhez fűződik – emlékeztetett Ogrincs Pálné, aki elárulta, Békéscsabán Omaszta Gusztáv postamester nyugdíjba vonulását követően körülbelül negyven évig több helyszínen, bérleményben üzemelt a Magyar Királyi Posta. Helyt adott az intézménynek például Szondy főorvos egykori zsúfolt háza is: a mai Andrassy úti borozó épületében. A korabeli újságokból kiderült, tá-

iratküldésre a Fiume vendéglőből is volt lehetőség, ugyanis „derék bérleje igen célszerű újításokat tett az utazókönnyesség kényelmének előmozdítására azzal, hogy szobátávírdákat állíttatott fel”. Ogrincs Pálné kiemelte, 1922 júniusában már arról tudósítottak a lapok, hogy a kereskedelmi miniszter rendelete értelmében éjjel-nappali táviró- és telefonszolgálat nyílik a békéscsabai postán.

A város impozáns épületét, a Szent István téri Postapalotát 1927 nyarán adták át, hatalmas termében tizenkét Morse- és két Hughes-féle ritmikus betűnyomó távirókészülék állt – tette hozzá. Utóbbiak az

1930-as évek elején minőségében egy teljesen más rendszerű, az úgynevezett aritmikus aszinkron rendszerű távirógéptípusra cserélték. A technika fejlődésével a 20. század második felében pedig már vezeték nélküli távirókat használtak.

A feljegyzések szerint Békésben is felkészült távirórendezők, távirászok dolgoztak, akik komoly képzésben részesültek. A fővárosban már 1888-tól tanfolyamokat szerveztek, később a Magyar Posta szakoktatási rendszerében külön tantárgyként oktatták a táviró-szolgáltatást a segédtiszt, tiszt, altiszt, kézbesítői tanfolyamokon. A megyében Sarkad je-

lentette a bástyát: a településen 1976-ban indult a postaforgalmi képzés. A távirászokkal szemben alapvető követelmény volt a gyorsaság, a helyesírás és a pontosság. Egy-egy elhallás a táviratok hajnalán és később is komoly kellemetlenségeket okozhatott. Ogrincs Pálné saját, medgyesbodzasi emlékeit felidézve elmondta, kispostavezető volt, amikor betanított egy fiatal fiút Bodzáson, többek között a táviratok megírására is.

A medgyesegyházi táviró bement a távirat számát, a fiú kihúzott egyet a fiókból, sebesen megírta, borítékba helyezte, majd átadta a kézbesítőnek. A címzett azon-

ban hamarosan megjelenő bosszankodva mondta, fiúk erre a fiúra, mert a napi köszöntő helyett újszülötthöz gratuláltak neki – mondta a történetet, amin ma csak mosolyog.

Elárulta, TGX állomás (téli táviróállomás) Szabadság téren működött: Békéscsabán, Gyulán, Orosházán, Medgyesegyházán, Mezőgyesén, Battonyán, Székelyújhelyen, Békésen, Mezőberényben, Déványán, Sarkadon és Gyomaendrődön is. A távirat külön teremben készült, a távirószolgálat, két hangszigetelő burkolattal látták el. A közönséges táviratot, postafaxot a feladást követően 6 órán belül, a sürgős táviratot és postafaxot 4 órán belül, a levél- és dísztaviratot 24 órán belül kellett kézbe kapni, nagyvárosokban ezt az adatot motorkerékpárral, rékpárral oldották meg. A lakatoknál közben telexgépet szereltek be, amelyeket hermentesítették a postai iratforgalmat.

Aztán a számítástechnika vívmányai szépen lassan kiszorították a táviratokat, amelyek több mint százven évig voltak hírvivőként, hadi információként, születésnapi, névnap, köszöntő, eljegyzés, megaláztatásnak, sikeres vizsga, szerencsés megérkezés, összehozás, kézfűzés, nemcsak örömhír továbbítottak, hanem sokszor bűvösparancsot vagy elesett tonák, betegek halálhírét is továbbítottak. Ogrincs Pálné hozzátette, a Szegedi Postaigazgatóság megszűnésekor néhány kötelezett dolgozó úgy döntött, megmenti a tárgyi eszközöket. Saját gyűjteményükkel készítették Szentest, a relikviákat, ahol háttérnyomai kitámasztási anyag gyűlt össze. Ezt a gyűjteményt a Békéscsabai Postás Nyugdíjas Klub is a helyi történelmi tárgyakkal.

A dísztaviratok mindig örömet szereztek a címzettnek, a képünkön látható darabokat mindössze tizenhármat forintért kínálták egykor

Jótevény célt is szolgáltak

A közönséges távirat mellett már fénykorában rendkívül népszerű volt a dísztavirat is, melynek első példányait több mint kilencven esztendeje, 1928 júniusában hozta forgalomba a Magyar Királyi Posta. A lapokat a Tuberkulózis Elleni Küzdelem Országos Bizottsága állíttatta elő és bocsátotta a posta rendelkezésére, cserébe a posta a különleges táviratkezelésért járó pótdíj 60 százalékát jótevényként

céllal a betegség elleni küzdelem javára engedte át. A lapokat mindig a kor neves grafikusai, képzőművészei tervezték, az ábrázolt motívumok felölelték az emberi életút teljesességét. A távirók anyák napján és a közkezdelt névnapokon – Pál, Anna, Ilona, Erzsébet, Katalin, István, János – megerősített szolgálatot láttak el, hogy a feladott jókívánságokat még a tárgynapon kézbesíthessék.

A kórház más módszert választ

Az orosházi kórházban évtizedek óta bevett szokás, hogy táviratban értesítik a hozzátartozókat. A telefonok – főként a mobilok – elterjedése óta azonban az esetek többségében telefonhívással történik az értesítés, mivel gyorsabb és olcsóbb. A beteg felvételekor a kórházra kerül a kapcsolattartó személy címe és telefonszáma. Azonban, ha nem sikerül telefonon elérni a hozzátartozót, a kórházi adminisztrátor tá-

viratot küld részére. Mivel a Magyar Posta kivonja a szolgáltatást, kórházunkban is megszűnik a távirat küldése. Már vizsgáljuk annak lehetőségét, hogy adott esetben e-mailben adjunk tájékoztatást. Vannak azonban olyan, többségében idős emberek, akik nem rendelkeznek e-mail-címmel, sőt telefonnal sem, hozzájuk levél formájában juttatjuk majd el az értesítést – kaptunk tájékoztatást az orosházi kórházról.